

333 tipů
a triků
pro

Vlastimil Modr

Gimp

**Rychlá řešení
pro každou
situaci**

Na CD

Grafické materiály
k jednotlivým tipům z knihy
Instalace GIMPu a dalších užitečných
programů a zásuvných modulů

Nejčastěji používané úpravy a retušování fotografií
Efektní fotomontáže, koláže, fotografika a animace

Kreslení nejrůznějších tvarů i 3D objektů

Příprava webové grafiky, export a tisk

Vlastimil Modr

333 tipů a triků pro GIMP

**Computer Press
Brno
2012**

333 tipů a triků pro GIMP

Vlastimil Modr

Obálka: Martin Sodomka

Odpovědný redaktor: Michal Janko

Technický redaktor: Jiří Matoušek

Objednávky knih:

<http://knihy.cpress.cz>

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN 978-80-251-3032-2

Vydalo nakladatelství Computer Press v Brně roku 2012 ve společnosti Albatros Media a. s. se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 16086.

© Albatros Media a. s. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

Dotisk 1. vydání.

 ALBATROS MEDIA a.s.

Stručný obsah

Úvodem	17
Instalace a nastavení programu	19
Základní postupy a nastavení nástrojů	37
Nastavení a použití nástrojů barev	63
Základní úpravy obrázku	79
Retušování a opravy vad snímku	97
Speciální úpravy barev a jasů	109
Fotomontáže a koláže	125
Fotografika – spojení grafiky s fotografií	139
Grafická tvorba a kreslení	155
Webová grafika	179
Zvláštní editační postupy a simulace	197
Efekty a styly	209
Tvorba dynamických snímků a animací	231
Správa barev a tisk fotografií	249

Obsah

Úvodem	17
Co v knize naleznete	17
Jak s knihou pracovat	17
Komu je kniha určena	17
Doprovodné CD	18
Co je cílem knihy	18
 Instalace a nastavení programu	 19
1 Zkontrolujte verzi svého programu	19
2 Kdy a proč aktualizovat	20
3 Kde získat aktuální verzi	20
4 Co je v poslední verzi nového	20
5 Jak program nainstalovat	21
6 Jak změnit jazykovou verzi	21
7 Přenosná verze – mějte GIMP stále při ruce	22
8 Jak používat nápovědu	22
9 Co je Tip dne a jak jej zobrazit	22
10 Co udělat, když se nápověda nezobrazuje	23
11 Jak nainstalovat nápovědu	24
12 Jak nainstalovat zásuvné moduly	24
13 Jak nainstalované moduly zkontrolovat	25
14 Jak zásuvné moduly používat	26
15 Jak pracovat s okny	26
16 Jak přepnout do celoobrazovkového režimu	27
17 Jak uložit uspořádaná okna	27
18 Jak uložit nebo obnovit změny v nastavení programu	27
19 Jak uložit nebo obnovit změny v nastavení nástrojů	28
20 Jak obnovit výchozí nastavení všech filtrů	28
21 Jak obnovit nefunkční skripty a moduly	29
22 Co jsou skripty a jak je používat	29
23 Jak skripty nainstalovat	29

24	Jak vytvořit vlastní skript	30
25	Jak používat klávesové zkratky	30
26	Jak vytvořit vlastní klávesové zkratky	31
27	Jak zpracovat soubor RAW	31
28	Jak konvertovat soubor RAW do GIMPu	32
29	Co udělat, když je program nestabilní	33
30	Jak nastavit vyrovnávací paměť dlaždic	33
31	Jak uvolnit operační paměť v průběhu práce	34
32	Jaké formáty jsou podporovány	34
	Základní postupy a nastavení nástrojů	37
33	Jak načíst snímky z fotoaparátu nebo skeneru	37
34	Jak načíst snímky ze zdroje, který nebyl rozeznán	37
35	Jak otevřít uložený obrázek	38
36	Jak otevřít naposledy použité obrázky	38
37	Jak otevřít obrázek jako vrstvu	38
38	Jak vrstvu v jejím okně přesunout	39
39	Jak obrázek nebo vrstvu otočit o úhel 90°	39
40	Jak obrázek nebo vrstvu zrcadlově překlopit	39
41	Jak vrstvu nebo výběr pootočit v libovolném úhlu	40
42	Jak vytvořit nový, prázdný obrázek	40
43	Jak otevřít obrázek, umístěný na síti	41
44	Jak snímat obrazovku	41
45	Jak vložit obsah schránky	42
46	Jak importovat dokument formátu PDF	42
47	Jak zeslabit účinnost použité funkce	42
48	Jak vrátit poslední provedené úpravy obrázku	43
49	Prohlížení a nastavení historie změn obrázku	43
50	Jak v obrázku zrušit veškeré změny	44
51	Jak rozpracovaný obrázek nebo projekt uložit	44
52	Jak uložit obrázek podporující průhlednost	45
53	Jak uložit obrázek, který nepodporuje průhlednost (JPEG)	45
54	Jak zobrazit vlastnosti obrázku	46
55	Co je to výběr a jak s ním pracovat	46
56	Jak sloučit plovoucí výběr s vrstvou	47

57	Jak nastavit nástroje pro výběr	47
58	Jak vytvořit výběr určený tvarem	48
59	Jak vytvořit výběr spojitých oblastí	49
60	Jak vytvořit výběr podle barvy	49
61	Jak vytvořit výběr podle výrazných hran	50
62	Tvorba výběru pomocí pokročilého nástroje Cesty (Beziérovy křivky)	51
63	Jak vytvořit libovolný výběr pomocí Rychlé masky	52
64	Jak vytvořený výběr přesunout	53
65	Jak přidat vrstvě masku	53
66	Jak ovládat aktivnost přidané masky vrstvy	53
67	Jak nastavit nástroje klonování	54
68	Jak obrázek přiblížit	55
69	Jak obrázkem v jeho okně posunovat	55
70	Jak zobrazit pomocnou mřížku	56
71	Jak změnit vzhled pomocné mřížky	56
72	Jak používat pomocná vodítka	56
73	Jak měřit v obrázku vzdálenosti a úhly	57
74	Jak vytvořit text	58
75	Jak nastavit nástroj Text	59
76	Co jsou to vrstvy a jak je používat	59
77	Jak vytvořit novou vrstvu	60
78	Jak vrstvu přejmenovat	60
79	Jak vytvořit vrstvě její kopii	60
80	Jak vypnout a zapnout viditelnost vrstvy	61
81	Jak měnit aktivnost vrstev ve stohu	61
82	Jak změnit pořadí vrstev	61
83	Jak ve stohu posunout dvě vrstvy současně	62
84	Jak vytvořenou vrstvu odstranit	62
85	Jak vrstvy sloučit	62
	Nastavení a použití nástrojů barev	63
86	Jak zobrazit histogram	63
87	Jak zobrazit informace o počtu barev v obrázku	63
88	Jak vytvořit průměrnou barvu obrázku	63
89	Jak zobrazit informace o hodnotách obrazového bodu	64

90	Jak nastavit nástroj Plechovka	64
91	Jak pracovat s nástrojem Guma	65
92	Jak nastavit nástroje Tužka, Štětce, Guma a Rozprašovač	65
93	Jak upravit stopu štětce	66
94	Jak nastavit nástroj Inkoust (kaligrafické kreslení)	67
95	Jak nastavit nástroje Rozostření / Zaostrění a Rozmazání	67
96	Jak nastavit nástroj Zesvětlení / Ztmavení	68
97	Jak vrstvě přidat nebo odebrat průhlednost (alfa kanál)	68
98	Jak ovlivnit barvy prolínáním vrstev	69
99	Jak vybrat režim prolínání	69
100	Co jsou kanály a pravidla jejich použití	70
101	Jak uložit barvu kanálu do výběru	71
102	Jak uložit výběr do kanálu	71
103	Jak vytvořit výběr pomocí nového kanálu	72
104	Jak upravit kanál	72
105	Jak vytvořit přechod pomocí nástroje Mísení	73
106	Jak nastavit nástroj Mísení	73
107	Jak vytvořit vlastní přechod pro nástroj Mísení	74
108	Co je barva popředí a pozadí a k čemu slouží	75
109	Jak nastavit barvu popředí barvou z obrázku	75
110	Jak namíchat barvu popředí nebo pozadí	76
111	Co jsou palety barev a jak je používat	77
112	Jak nastavit barvu popředí vybranou barvou palety	77
113	Jak vytvořit paletu z obrázku	78
114	Jak upravit barvy v paletě	78
	Základní úpravy obrázku	79
115	Proč je důležité pracovat na kopii obrázku	79
116	Jak upravit horizont	79
117	Jak upravit perspektivu	80
118	Jak obrázek oříznout	81
119	Jak upravit úrovně pomocí automatických funkcí	81
120	Jak upravit úrovně ručně	82
121	Jak upravit úrovně pomocí nástroje Křivky	83
122	Jak vylepšit obrázek pomocí filtru Konvoluční matice	84

123	Jak vyvážit bílou barvu pomocí automatické funkce	85
124	Jak vyvážit bílou barvu pomocí skriptu White-Black Balance	85
125	Jak vyvážit bílou barvu ručně	86
126	Jak v obrázku nalézt oblast obsahující bílou barvu	86
127	Jak vyvážit barvy	87
128	Jak z obrázku odstranit běžný obrazový šum	87
129	Jak z obrázku odstranit šum pomocí kanálů	88
130	Jak z obrázku odstranit ISO šum	89
131	Jak obrázek vylepšit pomocí kombinovaných funkcí	90
132	Jak obrázek doostřit	91
133	Jak obrázek doostřit pomocí pokročilého filtru Maskovat rozostření	91
134	Jak zpracovat obrázky hromadě	91
135	Jak upravit nevýraznou oblohu	93
136	Jak upravit nevýrazný obrázek s modrým oparem	95
	Retušování a opravy vad snímku	97
137	Jak odstranit obrazové vady	97
138	Jak odstranit efekt červených očí	97
139	Jak odstranit efekt červených očí pomocí výběru	98
140	Jak zjemnit pleť u portrétního snímku	98
141	Jak odstranit z pleti odlesk světla	99
142	Jak retušovat vady pleti pomocí nástroje Léčení	100
143	Jaké jsou možnosti a zásady retušování	100
144	Jak obrázek retušovat pomocí nástroje Klonování	101
145	Jak obrázek retušovat v perspektivní rovině	102
146	Jak obrázek retušovat barvou	102
147	Jak retušovat hranice klonovaných oblastí	103
148	Jak z oblohy odstranit dráty elektrického vedení	103
149	Jak vytvořit v obrázku novou oblohu	104
150	Jak na obloze zvýraznit oblaka	105
151	Jak ztmavit nebo zesvětlit vybranou oblast	105
152	Jak upravit kontrastní scénu	106
153	Jak změnit úroveň nebo barvu ve vybrané oblasti	106
154	Jak odstranit zkreslení objektivu	107

Speciální úpravy barev a jasů **109**

155	Jak upravit barevný posuv obrázku	109
156	Jak vzájemně nahradit barvy	109
157	Jak správně kolorovat	110
158	Kolorování obrázku jednou barvou	111
159	Jak kolorovat vybraným odstínem barvy	111
160	Jak obrázku přidat odstín jedné barvy	112
161	Jak mísit kanály barev	112
162	Jak kolorovat pletovou barvu	114
163	Jak v obrázku zaměnit barvy pomocí přechodu	115
164	Jak zdůraznit převládající barvu obrázku	115
165	Změna barev jedním klepnutím	116
166	Černobílý obrázek snadno a rychle	116
167	Jak vytvořit přirozenou černobílou fotografii	117
168	Tvorba černobílé fotografie pod kontrolou	117
169	Převod obrázku do hodnot absolutní černé a bílé	119
170	Jak jednoduše vytvořit sépiový odstín	119
171	Tvorba odstínu sépie pod kontrolou	120
172	Jak upravit obrázek pomocí sady filtrů	120
173	Jak zjemnit a oživit barvy podzimní krajiny	121
174	Jak v obrázku zaměnit zdroj světla a stínů	122
175	Jak vytvořit romanticky jemný obrázek	122
176	Jak v obrázku snížit počet barev	123
177	Jak vytvořit zvláštní barevné podání obrázku	123

Fotomontáže a koláže **125**

178	Jak vytvořit indexprint	125
179	Jak vytvořit nasnímaný filmový pás	126
180	Jak vložit jeden obrázek do druhého	127
181	Jak vytvořit vzhled snímku z Polaroidu	128
182	Jak rozložit obrázky po stole	129
183	Jak vytvořit filmový plakát	130
184	Jak oddělit automobil od pozadí	130
185	Jak vložit oddělený objekt do jiného pozadí	131
186	Jak zkopírovat výběr objektu do jiné vrstvy	132

187	Možnosti kopírování výběru	133
188	Jak vytvořit fotomontáž pomocí nástroje Klonování	133
189	Jak vytvořit koláž	134
190	Jak vytvořit z obrázku skládačku puzzle	134
191	Jak prolnout postavu s pozadím	136
192	Jak spojit obrázek makro s reálným snímkem	136
193	Jak vytvořit obal na CD nebo DVD	136

Fotografika – spojení grafiky s fotografií **139**

194	Zásady při vkládání grafického prvku do fotografie	139
195	Jak objektu vytvořit nový povrch nebo strukturu	139
196	Jak vykreslit obvod objektu	140
197	Jak vyplnit obsah objektu barvou	141
198	Jak vyplnit obsah objektu přechodem	142
199	Jak dokreslit rostlině nové lístky	142
200	Jak svinout roh obrázku	143
201	Jak objektu přidat stín	144
202	Jak objektu přidat perspektivní stín	144
203	Jak přidat do snímku opar	145
204	Jak přidat do vybrané oblasti snímku mlhu či mraky	146
205	Jak dokreslit hvězdy na obloze	147
206	Jak znemožnit identifikaci osob	147
207	Jak vytvořit v obrázku dekoraci srdce	148
208	Tvorba osobní pozvánky nebo přání	149
209	Jak vytvořit nasnímané políčko kinofilmu	150
210	Jak vytvořit ve snímku skvrny od kávy	150
211	Jak vložit do obrázku paprsky	151
212	Jak vložit do obrázku pruhy	152
213	Jak v obrázku zdůraznit reliéf	153

Grafická tvorba a kreslení **155**

214	Jak nakreslit úsečku	155
215	Jak nakreslit obdélníkový nebo elipsovitý tvar	155
216	Jak nakreslit tvar obrazce podél výběru	156
217	Jak nakreslit obdélník se zaoblenými rohy	157

218	Jak nakreslit mezikruží	158
219	Jak vytvořit mřížku	158
220	Jak nakreslit ozdobný obrazec	159
221	Jak nakreslit nepravidelný tvar obrazce	160
222	Tvorba plazmatického pozadí	160
223	Jak vytvořit šachovnicový vzor	161
224	Jak vytvořit měsíc na hvězdné obloze	161
225	Vytvoření prostorového pozadí	162
226	Jak vytvořit jednoduchý rámeček	163
227	Jak vytvořit černý rámeček s vnitřní bílou linkou	163
228	Vytvoření pokročilého rámečku	164
229	Jak vytvořit zubatý okraj obrázku	165
230	Jak vytvořit povrch broušeného kovu	166
231	Jak vytvořit 3D obrázek ve tvaru koule nebo válce	167
232	Jak vytvořit 3D tvar koule s texturou	168
233	Jak vytvořit obrázek 3D kostky	170
234	Jak vytvořit 3D obrázek vajíčka	172
235	Jak vytvořit barevný vzorek bludiště	173
236	Jak vytvořit abstraktní texturu	174
237	Jak vytvořit kruhový difrakční obrazec	175
238	Jak vytvořit zvlněnou texturu	176

Webová grafika **179**

239	Jak snížit rozměry obrázku	179
240	Jak snížit objemovou velikost obrázku	179
241	Jak obrázek převést na indexované barvy	180
242	Převod souboru do formátu pro webovou grafiku	181
243	Jak vytvořit texturu pro pozadí textu	182
244	Jak vyplnit písmo vzorkem	182
245	Jak upravit vzhled písma pomocí skriptů	183
246	Jak upravit vzhled písma pomocí filtrů	184
247	Jak jednoduše vytvořit zkosené tlačítko	185
248	Jak vytvořit tlačítko s oblými rohy	186
249	Jak vytvořit logo pomocí šablony	187
250	Jak vytvořit chromové logo na průhledném pozadí	187
251	Jak vytvořit nápis z krystalů úpravou šablony	188

252	Jak vytvořit abstraktní vzorek pomocí šablony	188
253	Jak vytvořit krystalický vzorek	189
254	Jak vytvořit znaky pomocí šablon	190
255	Jak vytvořit pod písmem stín	191
256	Jak vytvořit stín ve tvaru písma	191
257	Jak vytvořit 3D text	192
258	Jak vytvořit z obrázku ikonu	194
259	Jak vytvořit odlesk světla na tlačítku	194
260	Jak vytvořit zaoblené rohy tlačítka	195
261	Jak vytvořit ohraničení tlačítka či grafického prvku	195

Zvláštní editační postupy a simulace 197

262	Jak rozostřit pozadí	197
263	Jak hlavní objekt v obrázku barevně zdůraznit	197
264	Jak simulovat barevné filtry	198
265	Jak vytvořit odlesk slunečních paprsků v objektivu	199
266	Jak simulovat světelný kužel reflektoru	200
267	Jak simulovat pohled lupou	201
268	Jak simulovat zestárnutí předmětu	202
269	Jak obrázek prohnout	203
270	Jak upravit infračervený snímek	204
271	Jak vybraný odstín barvy převést na průhlednost	204
272	Jak simulovat pokovení povrchu	205
273	Simulace novinového tisku	206
274	Jak simulovat zachycený snímek obrazovky	207
275	Simulace pohledu přes skleněné cihly	208
276	Jak simulovat vady černobílé fotokopie	208

Efekty a styly 209

277	Obrázek ve stylu kubismu	209
278	Jak vytvořit styl komiksového obrázku	210
279	Jak vytvořit efekt olejové malby	211
280	Jak vytvořit styl reliéfní mozaiky	211
281	Jak vytvořit efekt kresby tužkou	212
282	Jak vytvořit odraz od zvládnuté vodní hladiny	213

283	Jak vytvořit efekt malířského plátna	214
284	Jak vytvořit efekt tkaniny	214
285	Jak vytvořit vzhled staré fotografie	215
286	Jak přidat obrazový šum při tvorbě staré fotografie	216
287	Jak vytvořit efekt poškození starého filmového pásu	217
288	Jak vytvořit šum obrazového snímáče	218
289	Jak vytvořit náhodně barevný šum	219
290	Jak vytvořit efekt jiskření světla	219
291	Jak vytvořit stylový High key snímek	220
292	Jak vytvořit Cross efekt	222
293	Jak vytvořit Ortonův efekt zasněné fotografie	223
294	Jak vytvořit efekt vyvalených očí	223
295	Jak obrázek spirálovitě zdeformovat	224
296	Jak vytvořit efekt kaleidoskopu	225
297	Obrázek, složený z malých kopií sama sebe	226
298	Jak vytvořit efekt rozstříhaného obrázku	227
299	Jak přidat do obrázku barevné balónky	228
	Tvorba dynamických snímků a animací	231
300	Jak vytvořit dynamický snímek automobilu	231
301	Jak roztočit kola automobilu	232
302	Jak zdůraznit pohyb přiblížením	233
303	Jak zvlnit vlajku	234
304	Jak vytvořit dojem rozevláté vlajky	234
305	Zásady při tvorbě animace	235
306	Jak nastavit čas zobrazení jednotlivých políček	236
307	Jak soubor s animací uložit	237
308	Jak vytvořit animaci rozevláté vlajky	238
309	Jak vytvořit rotující zeměkouli	238
310	Jak vytvořit animaci kruhového zvlnění	239
311	Jak vytvořit animaci postupného odkrývání obrázků	240
312	Jak vytvořit logo měnící barvu	241
313	Jak vytvořit animaci ubývajících písmen v textu	242
314	Jak docílit zmenšování textového kruhu	243
315	Jak vytvořit indikátor načítání webové stránky	244

316	Jak vytvořit blikající podsvícení tlačítka	245
317	Jak vytvořit skákající míč	245
318	Jak vytvořit animaci bublajícího bahna	247

Správa barev a tisk fotografií 249

319	Jak dosáhnout zobrazení shodných barev na fotografii a monitoru	249
320	Kontrola barev monitoru pomocí kalibrační tabulky	250
321	Jak nastavit barvy na monitoru	251
322	Jak nastavit barvy na grafické kartě	251
323	Jak vložit nový ICC profil	251
324	Jak sloučit vlastnosti dvou ICC profilů	252
325	Jak zkalibrovat monitor s fotolabem	253
326	Jak nastavit monitor pomocí kalibračního softwaru	253
327	Jak nastavit velikost tisku fotografie	254
328	Jak zjistit maximální možnou velikost tisku fotografie	255
329	Jak připravit fotografii podle poměru stran	256
330	Jak vytisknout více snímků na jeden list papíru	257
331	Jak vytisknout fotografii z přenosného zařízení	258
332	Jak vytisknout fotografii přímo z fotoaparátu	258
333	Jak vyvolat spuštění tisku na domácí tiskárně	259

Rejstřík 261

Úvodem

GIMP, zkratka původního anglického názvu *General Image Manipulation Program*, je bitmapový grafický editor s částečnou podporou vektorové grafiky, distribuovaný pod GPL. Lze s ním upravovat fotografie, vytvářet grafiku, a to i pro web, a samozřejmě plně podporuje práce s vrstvami. Čeští uživatelé oceňují již po mnoho let i jeho plnou lokalizaci. Mezi uživateli se již pevně usídlil a stal se oblíbeným a mocným nástrojem i díky komunitě lidí, která jej nadále vyvíjí a vydává nové verze. GIMP stojí na pomyslném žebříčku velmi vysoko a srovnatelně je důstojnou alternativou k Photoshopu od firmy Adobe, který je určen hlavně profesionálům.

Co v knize naleznete

Kniha *333 tipů a triků pro GIMP* obsahuje řadu praktických návodů, konkrétních postupů a hlavně komplexních řešení, podle nichž snadno zvládnete nejen upravovat svoje fotografie, ale také na ně aplikovat některé z mnoha efektových filtrů, retušovat vady nebo vytvářet vlastní, čistě grafickou tvorbu, a to i pro webovou prezentaci. Díky tipům a trikům se také naučíte připravovat svoje fotografie pro tisk, nastavit barvy na monitoru či používat ICC profily. Pomocí této knihy se dokážete orientovat v poněkud neobvyklém prostředí, používat všechny důležité funkce a odhalovat další možnosti tohoto programu.

Jak s knihou pracovat

Kapitoly jsou tematicky dělené od prvotní instalace programu, přes jeho nastavení až po vlastní práci v grafickém editoru.

Každý tip je uveden v bodech, podle nichž budete postupovat. U mnoha tipů je zobrazen ilustrační obrázek, který vám pomůže lépe se orientovat v prostředí programu. Pokud je v úvodu tipu uvedena informace *Ilustrační soubory obrázků na vyzkoušení naleznete na příloženém CD*, znamená to, že máte možnost pracovat také se souborem obrázku. Číselné značení těchto souborů je shodné s číslováním tipů, u mnoha z nich navíc naleznete zdrojový soubor (bez úpravy) současně s upraveným obrázkem (například k tipu č. 116 naleznete na příloženém CD soubory 116a.TIFF a 116b.TIFF).

Komu je kniha určena

Veškeré tipy a triky jsou v knize rozděleny do tří úrovní pokročilosti.

začátečník

pokročilý

Pro *Začátečníky* jsou určeny tipy, které je s programem seznamují a odhalují srozumitelným způsobem základní práci a jednodušší úpravy.

Pokročilí uživatelé již program ovládají, umí pracovat s vrstvami a zvládnou používat pokročilé nástroje.

Třetí úroveň, *Znalci*, dále rozšiřují své vědomosti, používají zásuvné moduly, zvládnou rozsáhlé projekty o mnoha vrstvách, umí pracovat s mnoha okny najednou.

Doprovodné CD

Na CD najdete jednak všechny zdrojové kódy, které uvidíte v této knize, samozřejmě odkazy na stránky, o kterých se zmiňujeme a v neposlední řadě řadu užitečných programů a skriptů, které vám ulehčí optimalizaci vašich stránek pro vyhledávače.

CD stačí vložit do počítače a rozhraní se spustí automaticky. Pokud máte zakázané automatické spouštění, pak přejděte na CD a v kořenovém adresáři otevřete soubor *spustit_CD.html*.

Jestliže otevřete CD v Internet Exploreru, Opeře či Google Chrome, budete z CD moci rovnou instalovat doprovodný software. V případě jiných prohlížečů, například Firefoxu, budete vyzváni k uložení instalátoru na disk. V takovém případě doporučujeme spustit instalaci přímo z CD. Obsah CD najdete ve složce Obsah.

Co je cílem knihy

Pokud budete postupovat podle bodů, uvedených v jednotlivých tipech, dokážete vytvořit či upravit snímek tak, jak je to jen nejlépe možné. Při úpravě snímku je ale důležité pochopit, proč se tak stalo. Nemusíte s absolutní přesností mechanicky dodržovat všechny hodnoty, berte je jako doporučení, zkuste vybočit a zjistit, co se stane, když něco porušíte. Tato doporučení jsou také u mnoha tipů uvedena.

Program má dané množství nástrojů a funkcí, vy se je naučte používat, pochopit je a vzájemně je kombinovat, tím dosáhnete další úrovně pokročilosti a objevíte nové možnosti, jak vytvářet bezmála profesionální projekty.

Cílem knihy je ukázat cestu, jak na to.

Mnoho úspěchů při práci s programem přeje autor

Vlastimil Modr

www.photo-modr.estranky.cz

Instalace a nastavení programu

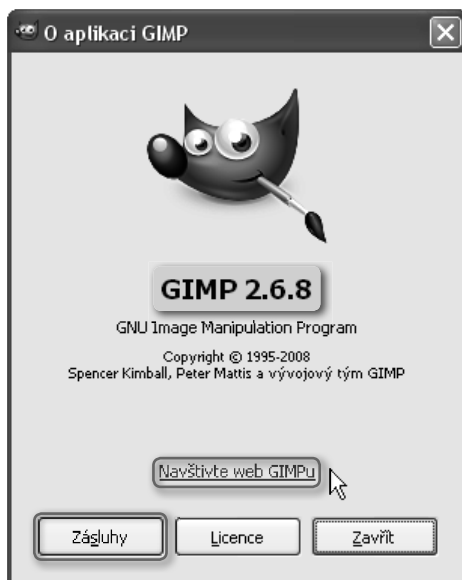
1 Zkontrolujte verzi svého programu

začátečník

Pomocí následujícího tipu zjistíte, jakou verzi programu používáte. Program může být spuštěný nebo ukončený.

1. Pokud je program ukončený, přesuňte kurzor myši na ploše monitoru nad ikonu zástupce programu a číslo verze bude zobrazeno.
2. Pokud je program spuštěný, z místní nabídky vyberte příkaz **Nápověda** → **O aplikaci**. V informačním okně **O aplikaci GIMP** naleznete zobrazené číslo verze.
3. Klepnutím na odkaz **Navštivte web GIMPu** navštívíte oficiální webové stránky (anglicky), kde je uvedeno číslo aktuální verze a přehled dosud vydaných verzí.
4. Pokud stisknete tlačítko **Zásluhy**, budou zobrazeny také informace o autorech programu, jeho grafické podobě a překladu.
5. Informační okno zavřete stisknutím tlačítka **Zavřít**.

Obrázek 1: Označení verze programu a odkaz na oficiální webové stránky naleznete v informačním okně O aplikaci

Poznámka: V době vydání této knihy nese aktuální verze označení 2.6.8.

2 Kdy a proč aktualizovat

začátečník

Program je neustále vyvíjen, vylepšovány jsou jeho funkce a stabilita. Proto pravidelně kontrolujte, zda nebyla vydána aktuální verze.

- Značení programu se skládá z trojčíslí (například GIMP 2.6.8). Změny ve značení nových verzí jsou prováděny tak, že pořadí čísel zleva znamená její důležitost.
- Pokud se v označení aktuální verze změnilo například pouze poslední číslo, program nebude obsahovat žádné zásadní změny.
- Pokud se rozhodnete instalovat aktuální verzi, zkontrolujte, zda používáte také aktuální podpůrné knihovny, označované jako GTK+ (platí pouze pro operační systém Windows).

3 Kde získat aktuální verzi

začátečník

V tomto tipu se dozvíte, kde získat aktuální verzi programu, popis jeho změn a informace o novinkách.

- Navštivte oficiální webové stránky (anglicky) <http://www.gimp.org>. Můžete použít odkaz, který je umístěn v informačním okně programu. Z místní nabídky vyberte příkaz **Nápověda** → **O aplikaci** a klepněte na odkaz **Navštivte web GIMPu**. Na těchto stránkách naleznete potřebné informace, jak postupovat při stažení programu.
- Navštivte webové stránky (v češtině) <http://www.gimp.cz>.
- Aktuální verzi programu naleznete na přiloženém CD.
- Navštivte webové stránky v češtině, které nabízejí software ke stažení.
- Aktuální verzi můžete také nalézt na přiloženém CD v některém z odborných časopisů, které se zabývají úpravou fotografií.

Důležité: Nejvyšší verze programu, uvedená na oficiálních webových stránkách, nemusí být určena pro běžnou práci – může se jednat o nestabilní testovací verzi.

4 Co je v poslední verzi nového

V každé aktuální verzi programu naleznete několik změn či vylepšení. V poslední verzi (v době vydání této knihy verze 2.6.8) bylo zlepšeno:

- Částečně bylo přepracováno ovládání – místní nabídka levého panelu byla přesunuta do okna obrázku. Nyní ji naleznete v místní nabídce **Upravit**.
- Tato verze nepřinesla žádné nové funkce, je v ní ale několik oprav a také bylo zapracováno na celkové stabilitě programu.
- Největších oprav se dočkaly chyby při práci v PCX a SGI, napraveno bylo i několik problémů při používání klávesových zkratk.
- Bylo upraveno dvanáct jazykových balíčků včetně češtiny. Bezpečnost programu se dočkala spíše kosmetických úprav.

5 Jak program nainstalovat

začátečník

Tento tip popisuje postup při přechodu na vyšší verzi programu. Aktuální verzi programu a podpůrných knihoven naleznete na příloženém CD.

1. Odinstalujte starší verzi programu.
2. Odinstalujte starší verzi knihoven GTK+ (platí pro operační systém Windows).
3. Nainstalujte aktuální knihovny GTK+ (platí pouze pro operační systém Windows). Na příloženém CD použijte soubor *gtk+-2.10.13-setup* (verze pro Vista-32, Win Me, Win NT, Win XP, Win 2000, Win 2003, Win 95, Win 98). Během instalace potvrzujte všechny kroky klepnutím.
4. Nainstalujte vlastní program. Na příloženém CD použijte soubor *gimp-2.6.8-i686-setup* (verze pro Windows 2000/XP/2003/Vista/7). Jednotlivé kroky během instalace klepnutím pouze potvrzujte.

Důležité: Je velmi důležité postupovat v uvedeném pořadí!

6 Jak změnit jazykovou verzi

začátečník

Výchozí jazyk programu je během instalace nastaven shodně s jazykem operačního systému, který používáte. Pokud požadujete pracovat v jiném jazyce, můžete jej změnit. Knihovny GTK+ obsahují balíček mnoha světových jazyků.

1. V seznamu nainstalovaných programů vašeho operačního systému označte knihovny **GTK+ Runtime Environment**.
2. Klepněte na nabídku **Select language**.
3. V novém okně **Select language for GTK+ programs** vyberte v rozevíracím seznamu **All users' language** požadovaný jazyk.
4. Volbu potvrďte tlačítkem **OK**.
5. Pokud byl program spuštěný, ukončete jej. Změna se projeví po jeho opětovném spuštění.

Obrázek 2: Změnu jazykové verze provedete v okně **Select language for GTK+ programs**, kde v rozevíracím seznamu vyberete požadovaný jazyk

7 Přenosná verze – mějte GIMP stále při ruce

začátečník

Pokud potřebujete mít program stále při ruce, používejte jeho přenosnou verzi GIMP Portable. Soubor naleznete na přiloženém CD.

- Můžete jej mít uložený na přenosném médiu (například USB flash disk).
- Nemusíte jej instalovat.
- Vlastnosti a funkce jsou totožné jako s klasickou verzí.
- Na přiloženém CD naleznete verzi *GIMP Portable 2.6.1*, určenou pro operační systémy Windows 98/ME/NT/2000/XP/2003/Vista/7.
- Tato verze má podporu pro více jazyků včetně češtiny.

8 Jak používat nápovědu

začátečník

Během práce můžete využívat nápovědu (uživatelská příručka), kontextovou nápovědu nebo použít systém nápovědy on-line.

- V okně vybraných funkcí naleznete tlačítko **Nápověda**. Klepněte na toto tlačítko nebo stiskněte klávesu **F1** a k použité funkci bude nápověda zobrazena (u několika funkcí se zobrazí hlášení, že nápověda chybí, u několika funkcí nápověda dosud není přeložena do češtiny).
- Ve spodní liště okna obrázku se ve vybraných krocích zobrazuje stručná nápověda, která vám nabídne dostupné možnosti. Věnujte této oblasti pozornost.
- Pokud máte obrázek otevřený a stisknete klávesu **F1** nebo použijete příkaz **Nápověda → Nápověda**, vyvoláte kompletní uživatelskou příručku. V jejím obsahu klepněte na požadované téma a bude zobrazena příslušná strana nápovědy, případně odkazy na její další strany.
- Pokud nemáte obrázek otevřený a použijete příkaz **Nápověda → Kontextová nápověda**, bude zobrazen pouze symbol otazníku. Kontextovou nápovědu můžete zobrazit pouze ke konkrétní spuštěné funkci.

Poznámka: V předvolbách můžete změnit nastavení zobrazení nápovědy na systém nápovědy on-line (pouze angličtina).

9 Co je Tip dne a jak jej zobrazit

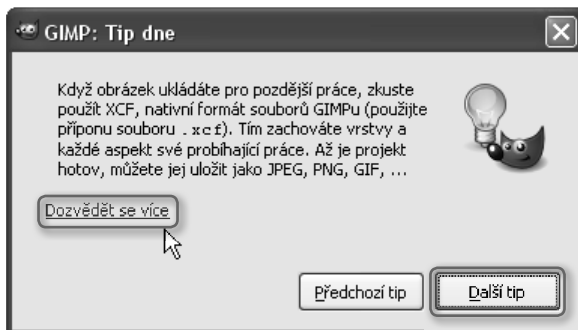

začátečník

Stručná nápověda **GIMP: Tip dne** obsahuje užitečné tipy, které vám pomohou připomenout některé důležité zásady či možnosti používání programu.

1. Z místní nabídky vyberte příkaz **Nápověda → Tip dne**.
2. Zobrazí se nové okno **GIMP: Tip dne**, které obsahuje jeden tip.
3. Pokud klepnete na nabídku **Dozvědět se víc**, zobrazí se příslušná strana uživatelské příručky, kde je daná problematika podrobně popsána. Pokud není nabídka **Dozvědět se víc** aktivní, není k danému tématu nápověda vytvořena.
4. Okno uživatelské příručky zavřete.

5. V okně **GIMP: Tip dne** klepněte na tlačítko **Předchozí tip** nebo **Další tip** a bude zobrazeno další téma.

Obrázek 3: Užitečné tipy s odkazem na příslušnou stránku uživatelské příručky jsou zobrazeny v okně GIMP: Tip dne

10 Co udělat, když se nápověda nezobrazuje

Pokud se nezobrazuje kontextová nápověda ani uživatelská příručka, postupujte podle následujícího tipu.

1. Ujistěte se, že je soubor nápovědy nainstalovaný.
2. Ukončete a znovu spusťte program.
3. Z místní nabídky vyberte příkaz **Upravit** → **Předvolby** a v okně **Předvolby** označte položku **Systém nápovědy**.
4. Ujistěte se, že jsou označeny volby **Zobrazovat tipy nástrojů** a **Zobrazovat tlačítka nápovědy**.
5. V rozevíracím seznamu **Uživatelská příručka** vyberte volbu **Použít lokálně instalovanou kopii**.

Obrázek 4: Pokud se nápověda nezobrazuje, v okně **Předvolby** změňte nastavení systému nápovědy

6. V rozevíracím seznamu **Používaný prohlížeč nápovědy** vyberte volbu **WWW prohlížeč**.
7. Volbu potvrďte tlačítkem **Budiž**.

Důležité: Soubor nápovědy není součástí programu.

11 Jak nainstalovat nápovědu

Program můžete doplnit o soubor nápovědy (uživatelská příručka). V českém jazyce je dostupná pouze starší verze (nemusí být funkční v každé verzi programu). Nejnovější verze nápovědy nebyla v době vydání této knihy přeložena do češtiny. Soubor naleznete na příloženém CD.

1. Instalaci spustíte poklepáním na ikonu souboru *gimp-help-2-0.13-setup*.
2. Během instalace v okně **Setup – The GIMP** označte, jaký jazykový balíček požadujete nainstalovat. Můžete nechat označenou pouze češtinu (volba **Czech**) a potvrďte tlačítkem **Next**.
3. Budete informováni o tom, jaké jazykové balíčky budou nainstalovány (angličtinu nelze zrušit). Stiskněte tlačítko **Install**.
4. Instalace bude spuštěna do příslušného adresáře programu.
5. Po úspěšné instalaci stiskněte tlačítko **Finish**.

12 Jak nainstalovat zásuvné moduly

GIMP můžete rozšířit o další funkce pomocí zásuvných modulů (pluginů) od různých autorů. Tím získáte pro svou práci další možnosti, které program v základní verzi nenabízí. Několik souborů naleznete na příloženém CD.

- Pokud je k zásuvnému modulu dostupná dokumentace autora, řiďte se jí. Ověřte, zda je určen pro používanou verzi programu.
- Používejte moduly, které jsou pro GIMP určeny. Stahujte je ze stránek zásuvných modulů *GIMP Plugin Registry* (anglicky) na adrese: <http://www.registry.gimp.org>.
- V Linuxu je instalace nového zásuvného modulu obvykle velice jednoduchá, ve Windows to může být jednoduché a v některých případech velmi komplikované, v závislosti na modulu.
- Pro operační systém Windows jsou určeny pouze zkompilevané moduly.
- Instalační moduly nainstalujte poklepáním na jejich ikonu.
- Moduly bez instalátoru zkopírujte do adresáře, určeného pro:
 - ☐ všechny uživatele: *C:\Program Files\GIMP-2.0\lib\gimp\2.0\plug-ins*;
 - ☐ určeného uživatele: *C:\Documents and Settings\určený uživatel\gimp - číslo verze\plug-ins*.
- Po instalaci zásuvného modulu program ukončete a znovu spustíte.

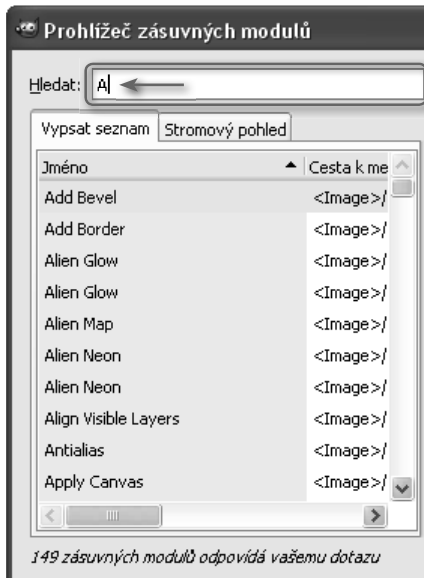
Důležité: Funkčnost ani bezpečnost zásuvných modulů není zaručena (GIMP je otevřený software a webové stránky se zásuvnými moduly jsou přístupné komukoliv), proto by je měli používat pouze zkušení uživatelé.

13 Jak nainstalované moduly zkontrolovat

Všechny nainstalované zásuvné moduly jsou umístěny ve společném adresáři, kde je můžete zkontrolovat.

1. Pokud jste nainstalovali nový zásuvný modul, který se nepřidal do místní nabídky **Filtry**, ukončete a znovu spusťte program.
2. Z místní nabídky vyberte příkaz **Nápověda** → **Prohlížeč zásuvných modulů**.
3. V novém okně **Prohlížeč zásuvných modulů** se zobrazí seznam všech nainstalovaných modulů, jejich počet, parametry a informace o autorovi.
4. Název hledaného modulu vepíšete do textového pole **Hledat**. Po vepsání každého dalšího písmena se jejich seznam aktualizuje.
5. Pokud neznáte název hledaného modulu, použijte kartu **Stromový pohled**.
6. Ujistěte se, zda se jedná skutečně o zásuvný modul a nikoliv o skript (skripty je nutné instalovat do jiného adresáře).

Obrázek 5: Hledaný zásuvný modul naleznete v seznamu všech nainstalovaných modulů v okně Prohlížeč zásuvných modulů

Poznámka: Některé zásuvné moduly pracují pouze ve starších verzích programu, v době svého vzniku. Pokud se nainstalovaný modul nezobrazil v místní nabídce, je možné, že v novější verzi programu nebude pracovat.

14 Jak zásuvné moduly používat

Zásuvné moduly používejte stejně jako jakékoliv jiné funkce. Při jejich práci ale dodržujte několik zásad:

- Nově instalované moduly se objeví v místní nabídce **Filtry**.
- Ovládání je většinou v angličtině, ale bývá velmi snadné a intuitivní.
- Nejsou většinou tak stabilní jako sám program. Pokud zásuvný modul spadne, zobrazí se okno s chybovým hlášením, bude vám doporučeno obrázek uložit a GIMP restartovat. Rozhodněte, co by případná nestabilita GIMPU pro vás znamenala.
- Pokud spustíte zásuvný modul a během jeho činnosti provedete zásah do obrázku jiným nástrojem, modul může spadnout nebo vrátit chybný výsledek.
- Nespouštějte více modulů současně. Hrozí poškození obrázku a historie změn, takovou chybu nelze napravit.

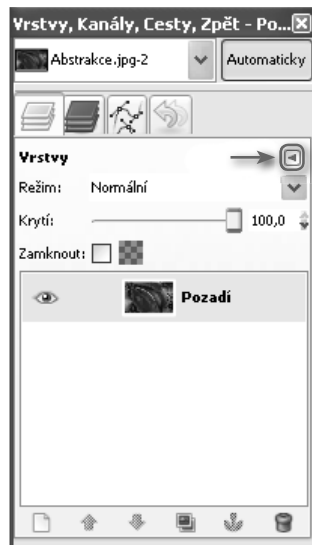
Důležité: Zásuvné moduly jsou spustitelné programy. Mohou instalovat takzvaná zadní vrátka do systému, kdy hrozí poškození dat či jiné ohrožení bezpečnosti.

15 Jak pracovat s okny

Program se skládá ze tří samostatných oken – levého panelu, prostředního okna a pravého panelu. Toto uspořádání se může zdát z počátku nepřehledné, ale má svoje výhody a lze je přizpůsobit:

- V levém okně se nachází **Panel nástrojů**, zde nástroje vybíráte a nastavujete.
- V prostředním okně pracujete s obrázkem a naleznete zde místní nabídku. Odtud ovládáte veškeré funkce, můžete odtud ovládat i nástroje levého a pravého panelu.
- V pravém panelu pracujete s vrstvami a ovládáte jednotlivé dialogy pomocí karet **Vrstvy**, **Kanály**, **Cesty**, **Zpět**, **Stopy**, **Vzorky**, **Barvy** a **Přechody**.
- Rozmístění a rozměry jednotlivých oken můžete přizpůsobit svým potřebám tažením kurzoru myši.
- Pravý panel se skládá z karet, klepnutím na ikonu šipky přizpůsobíte jeho vzhled a vlastnosti.
- Program nabízí možnost připojení dialogů, které zobrazíte pomocí příkazu **Okno → Připojitelné dialogy**.

Obrázek 6: Vzhled a uspořádání karet pravého okna přizpůsobíte klepnutím na nenápadnou ikonu šipky